

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์
ว่าด้วย การจัดชั้นคุณภาพลูกหนี้เงินกู้และการเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ
พ.ศ. 2544

เพื่อให้การบริหารลูกหนี้เงินกู้ของสหกรณ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงแก่สหกรณ์และให้สหกรณ์มีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับรู้รายได้ การตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญและการจัดชั้นคุณภาพลูกหนี้เงินกู้เป็นแนวเดียวกัน ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 16(8) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ประกอบกับคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ที่ 688/2543 ลงวันที่ 26 กรกฎาคม 2543 เรื่องมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ นายทะเบียนสหกรณ์จึงกำหนดระเบียบ ว่าด้วย การจัดชั้นคุณภาพลูกหนี้เงินกู้และการเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ เพื่อให้สหกรณ์ถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ระเบียบนี้เรียกว่า " ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการจัดชั้นคุณภาพลูกหนี้เงินกู้และการเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ พ.ศ. 2544 "

ข้อ 2. ระเบียบนี้ให้ถือใช้สำหรับ สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่เรียกเก็บเงินงวดชำระหนี้จากสมาชิกโดยการหักจากเงินได้ ณ ที่จ่าย

ข้อ 3. ให้ใช้ระเบียบนี้นับตั้งแต่ปีทางบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2544 เป็นต้นไป

ข้อ 4. ให้อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ รักษาการตามระเบียบนี้และให้มีอำนาจตีความ วินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ รวมทั้งให้คำแนะนำหรือกำหนดวิธีปฏิบัติได้ตามความจำเป็น

ข้อ 5. ในระเบียบนี้

ลูกหนี้เงินกู้ หมายถึง สมาชิกหรือสหกรณ์อื่นที่กู้ยืมเงินจากสหกรณ์โดยมีหนังสือสัญญากู้ยืมเงินเป็นหลักฐาน รวมถึงลูกหนี้อื่นอันมีมูลหนี้ที่เกิดจากการให้เงินกู้

ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ หมายถึง ดอกเบี้ยพึงได้รับจากเงินให้กู้ ส่วนที่รับรู้เป็นรายได้แล้วแต่ยังไม่ได้รับชำระ

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ หมายถึง ส่วนที่กันไว้สำหรับลูกหนี้เงินกู้และดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ ซึ่งถือเป็นบัญชีปรับมูลค่าที่ตั้งขึ้นเป็นรายการหักจากบัญชีลูกหนี้เงินกู้และดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับในงบการเงิน เพื่อให้เห็นยอดคงเหลือเป็นมูลค่าสุทธิของลูกหนี้เงินกู้และดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับที่คาดว่าจะเรียกเก็บได้

เกณฑ์คงค้าง หมายถึง วิธีการบัญชีที่บันทึกรายได้และค่าใช้จ่ายให้อยู่ในงวดเวลาต่าง ๆ โดยคำนึงถึงรายได้ที่พึงรับและค่าใช้จ่ายที่พึงจ่าย เพื่อให้แสดงผลการดำเนินงานของแต่ละงวดเวลานั้นอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ โดยไม่คำนึงถึงรายรับและรายจ่ายเป็นเงินสดว่าได้เงินมาแล้วหรือจ่ายเงินไปแล้วหรือไม่ตามเกณฑ์เงินสด

เกณฑ์เงินสด หมายถึง วิธีการบัญชีที่บันทึกรายได้และค่าใช้จ่ายต่อเมื่อได้รับเงินหรือจ่ายเงินไปจริง ทั้งนี้ โดยไม่คำนึงถึงงวดเวลาที่เกี่ยวข้องของเงินที่ได้รับมาหรือจ่ายไปนั้น

ข้อ 6. ให้สหกรณ์จัดชั้นคุณภาพลูกหนี้เงินกู้ ดังนี้

- (1) ลูกหนี้ปกติ
- (2) ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน
- (3) ลูกหนี้จัดชั้นสงสัย
- (4) ลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ
- (5) ลูกหนี้จัดชั้นสูญ

ทั้งนี้ ลูกหนี้จัดชั้นคุณภาพตั้งแต่ (2) ถึง (5) ถือเป็นลูกหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

ข้อ 7. ลูกหนี้เงินกู้ตามเกณฑ์ข้อหนึ่งข้อใดดังต่อไปนี้ ให้จัดชั้นคุณภาพเป็นลูกหนี้ปกติ

- (1) ลูกหนี้ที่ชำระหนี้ได้ตามกำหนด
- (2) ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินและ / หรือดอกเบี้ยเป็นระยะเวลาติดต่อกันไม่เกิน 3 เดือน นับแต่วันที่ครบกำหนดชำระและไม่มีพฤติกรรมที่แสดงว่าจะไม่สามารถชำระหนี้ได้
- (3) ลูกหนี้ที่ได้ขอผ่อนเวลาการชำระหนี้และสามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลาที่ขอผ่อนผัน
- (4) ลูกหนี้ซึ่งสหกรณ์ได้ฟ้องดำเนินคดีแต่มีการชำระหนี้ได้ตามปกติ

ข้อ 8. ลูกหนี้เงินกู้ตามเกณฑ์ข้อหนึ่งข้อใดดังต่อไปนี้ ให้จัดชั้นคุณภาพเป็นลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน

- (1) ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินและ/หรือดอกเบี้ยเป็นระยะเวลาติดต่อกัน เกินกว่า 3 เดือน แต่ไม่เกิน 6 เดือน นับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ
- (2) ลูกหนี้ที่ได้รับการผ่อนเวลาการชำระหนี้ไว้ แต่ผิดนัดไม่ชำระหนี้ตามกำหนดเวลาที่ตกลงกัน

ข้อ 9. ลูกหนี้เงินกู้ตามเกณฑ์ข้อหนึ่งข้อใดดังต่อไปนี้ ให้จัดชั้นคุณภาพเป็นลูกหนี้จัดชั้นสงสัย

- (1) ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินและ/หรือดอกเบี้ยเป็นระยะเวลาติดต่อกันเกินกว่า 6 เดือน แต่ไม่เกิน 12 เดือน นับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ
- (2) ลูกหนี้ซึ่งสหกรณ์ได้ฟ้องดำเนินคดีที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามปกติ

ข้อ 10. ลูกหนี้เงินกู้ตามเกณฑ์ข้อหนึ่งข้อใดดังต่อไปนี้ ให้จัดชั้นคุณภาพเป็นลูกหนี้ จัดชั้นสงสัยจะสูญ

- (1) ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินและ/หรือดอกเบี้ยเป็นระยะเวลาติดต่อกันเกินกว่า 12 เดือน นับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ
- (2) ลูกหนี้ซึ่งตามพฤติการณ์ไม่สามารถเรียกให้ชำระหนี้ได้
- (3) ลูกหนี้ที่ได้ถูกเจ้าหนี้อายอื่นฟ้องและ สหกรณ์ได้ยื่นคำขอเฉลี่ยทรัพย์
- (4) ลูกหนี้ที่สหกรณ์ได้ฟ้องในคดีล้มละลาย หรือหนี้ที่สหกรณ์ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้อายอื่นฟ้องในคดีล้มละลาย

ข้อ 11. ลูกหนี้เงินกู้ตามเกณฑ์ข้อหนึ่งข้อใดดังต่อไปนี้ จึงได้ปฏิบัติการโดยสมควร เพื่อให้ได้รับชำระหนี้ แต่ไม่มีทางที่จะได้รับชำระหนี้แล้ว ให้จัดชั้นคุณภาพเป็นลูกหนี้จัดชั้นสูญ

- (1) ลูกหนี้ถึงแก่ความตาย เป็นคนสาบสูญ หรือมีหลักฐานว่าหายสาบสูญไป และไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้
- (2) ลูกหนี้ที่มีหนี้ของเจ้าหนี้อายอื่นที่มีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ อยู่ในลำดับก่อนสหกรณ์เป็นจำนวนมากกว่าทรัพย์สินของลูกหนี้
- (3) ลูกหนี้ที่สหกรณ์ได้ฟ้องหรือได้ยื่นคำขอเฉลี่ยหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้อายอื่นฟ้องล้มละลายและในกรณีนั้น ๆ ได้มีคำสั่งบังคับคดีหรือคำสั่งของศาลแล้วแต่ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้
- (4) ลูกหนี้ที่สหกรณ์ได้ฟ้องในคดีล้มละลาย หรือหนี้ที่สหกรณ์ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้อายอื่นฟ้องในคดีล้มละลาย และในกรณีนั้น ๆ ได้มีการประนอมหนี้กับลูกหนี้ โดยศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยกับการประนอมหนี้นั้น หรือลูกหนี้ถูกศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลายและได้มีการแบ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ครั้งแรกแล้ว
- (5) ลูกหนี้เงินกู้ที่ไม่สามารถชำระต้นเงินและ/หรือดอกเบี้ยได้โดยสิ้นเชิง

ข้อ 12. ในการจัดชั้นคุณภาพลูกหนี้เงินกู้ตามข้อ 7 ถึงข้อ 11 อาจมีลูกหนี้เงินกู้บางรายที่สามารถจัดชั้นคุณภาพได้มากกว่าหนึ่งชั้นขึ้นไป ให้สหกรณ์จัดชั้นคุณภาพโดยเรียงจากข้อ 11, ข้อ 10, ข้อ 9, ข้อ 8 และข้อ 7 ตามลำดับ

ข้อ 13. ให้สหกรณ์ระงับการรับชำระได้ดอกเบี้ยเงินให้กู้ของลูกหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ตามเกณฑ์คงค้าง โดยให้รับชำระได้ตามเกณฑ์เงินสด

ข้อ 14. ให้สหกรณ์ตั้งค้ำเมื่อหนี้สงสัยจะสูญจากต้นเงินคงเหลือ สำหรับลูกหนี้เงินกู้ชั้นคุณภาพต่าง ๆ ดังนี้

ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน	ร้อยละ 20
ลูกหนี้จัดชั้นสงสัย	ร้อยละ 50
ลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญและลูกหนี้จัดชั้นสูญ	ร้อยละ 100

ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของลูกหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ดังกล่าว ให้ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเต็มจำนวน

ข้อ 15. การตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญตามข้อ 14 ให้ดำเนินการดังนี้

15.1 นำต้นเงินและดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมที่ได้รับชำระภายหลังจากวันสิ้นปีทางบัญชี แต่ก่อนวันที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงิน มาหักออกจากจำนวนต้นเงินและดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมรับ

15.2 นำมูลค่าหุ้นและหลักประกันที่ปราศจากภาวะผูกพันมาหักออกจากจำนวนต้นเงินตามบัญชีของลูกหนี้ ดังนี้

- (1) มูลค่าหุ้นซึ่งผู้กู้มีอยู่ในสหกรณ์ นำมาหักได้ร้อยละ 100
- (2) หลักประกันที่เป็นสิทธิในเงินฝากสหกรณ์ เงินฝากธนาคาร หลักทรัพย์รัฐบาล และหลักทรัพย์ที่รัฐบาลหรือกระทรวงการคลังค้ำประกันต้นเงินและดอกเบี้ย นำมาหักได้ร้อยละ 100
- (3) หลักประกันอื่นที่มีเชื่อบุคคลนำมาหักได้ ไม่เกินร้อยละ 50 ของมูลค่าที่ได้มีการจดจำนำ จำนวนไว้ต่อสหกรณ์

15.3 นำจำนวนเงินที่เหลือภายหลังจากข้อ 15.1 และ 15.2 แล้ว คำนวณค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญตามอัตราที่กำหนดไว้ในข้อ 14 ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ณ วันสิ้นปีที่คำนวณได้ถ้ามีจำนวนมากกว่ายอดคงเหลือในบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ผลต่างถือเป็นค่าใช้จ่ายของปีนั้นๆ ในทางตรงกันข้ามหากมีจำนวนน้อยกว่ายอดคงเหลือในบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ผลต่างถือเป็นค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเกินความต้องการ ให้นำไปปรับลดยอดค่าใช้จ่ายของปีนั้น ๆ ในบัญชีหนี้สงสัยจะสูญ

ข้อ 16. การตัดลูกหนี้จัดชั้นสูญออกจากบัญชี ให้ปฏิบัติตามระเบียบเกี่ยวกับการตัดหนี้สูญที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด ทั้งนี้ การตัดลูกหนี้จัดชั้นสูญแต่ละราย ต้องตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญไว้เต็มจำนวนแล้ว

ข้อ 17. การตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของลูกหนี้ ตามข้อ 14 ในระยะแรกที่ถือใช้ระเบียบนี้ อาจทยอยตั้งในทางบัญชีจากจำนวนที่ต้องตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ดังนี้

- (1) ภายในวันสิ้นปีบัญชีปีแรกที่ถือใช้ระเบียบนี้ ให้ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนเงินที่ต้องตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญในปีนั้น
- (2) ภายในวันสิ้นปีบัญชีที่สองที่ถือใช้ระเบียบนี้ ให้ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนเงินที่ต้องตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญในปีนั้น

(3) ภายในวันสิ้นปีบัญชีที่สามที่ถือใช้ระเบียบนี้ ให้ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ
เต็มจำนวนที่ต้องตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

ประกาศ ณ วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2544

W. S. P.

(นางวรรณิ์ รัตนาราชะ)
รองอธิบดี รักษาราชการแทน
อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์
รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติการแทน
นายทะเบียนสหกรณ์